

راهنمای کاربردی
هدایت تحصیلی و انتخاب رشته
دانش آموزان پایه نهم
برای استفاده دانش آموزان و مشاوران دوره اول متوسطه

تأليف:

عباس زیوری جامع - یحیی محمدرضا حسینی

انتشارات شلاک

تهران - ۱۳۹۸

- سرشناسه : زیوری جامع، عباس، ۱۳۵۲-
- عنوان و نام پدیدآور : راهنمای کاربردی هدایت تحصیلی و انتخاب رشته
دانش آموزان پایه نهم برای استفاده دانش آموزان و مشاوران
دوره اول متوسطه/مؤلفان عباس زیوری جامع،
بدمحمد رضا حسینی.
- مشخصات نشر : تهران : انتشارات شلاک، ۱۳۹۸.
- مشخصات ظاهری : ۱۰۰ : نمودار، جدول.
- شابک : 978-600-217-256-3
- وضعیت فهرست نویسی : فیپا
- موضوع : آموزش متوسطه -- ایران -- راهنمای مطالعه
- موضوع : Education, Secondary -- Study guides
- موضوع : آموزش متوسطه -- ایران -- برنامه ریزی
- موضوع : Education, Secondary -- Iran -- Planning
- موضوع : مشاوره در آموزش متوسطه -- ایران
- موضوع : Iran. Counseling in secondary education --
- شناسه افزوده : حسینی، سید محمد رضا، ۱۳۴۶-
- رده بندی کنگره : LB۱۵۲۵/۸
- رده بندی دیویی : ۳۷۳/۳۰۲۸۱
- شماره کتابشناسی ملی : ۵۷۱۷۶۴۹

انتشارات شلاک

رشته‌ای کاربردی هدایت تحصیلی و انتخاب رشته دانش آموزان پایه نهم برای استفاده از دانش آموزان و مشاوران دوره اول متوسطه	
ناشر	انتشارات شلاک
مؤلفان	سید محمد رضا حسینی * سید زبیری جامع
چاپ اول	* ۱۳۹۸
شمارگان	* ۱۰۰۰ جلد
قیمت	* ۳۳۰۰۰ تومان
شابک	* ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۲۵۷ - ۲۵۸ - ۵

تهران جمالزاده جنوبی خ دیلمان پ ۱۴ واحد ۱ تلفن ۶۶۵۹۲۳۵۷ و ۰۹۱۲۲۲۵۱۲۶۸

www.Shelakbook.ir
pubshelak@yahoo.com

فهرست

مقدمه ۹

فصل ۱: مؤلفه‌های هدایت تحصیلی ۱۳

حدنصاب نمره درسی و شرایط پذیرش برای هر رشته ۲۴

زمان انجام هدایت تحصیلی ۲۸

فرم‌های هدایت تحصیلی ۲۸

تعیین رشته مجدد ۳۲

آیین‌نامه هدایت تحصیلی دانش‌آموزان ۳۵

فصل ۲: انتخاب رشته تحصیلی ۳۹

اشتغال ۴۱

عواقب انتخاب رشته نادرست ۴۲

عوامل مؤثر بر انتخاب رشته ۴۲

انتخاب رشته درست ۴۴

شناخت‌های لازم برای انتخاب رشته ۴۷

- تحلیلی از نتایج کنکور سراسری ۹۷ ----- ۵۰
- زمان انتخاب رشته نهم ----- ۵۱
- علاقه مندی ----- ۵۱
- ارتباط نوع تیپ شخصیتی با انتخاب رشته تحصیلی و شغلی ----- ۵۵

فصل ۳. تیپ های شخصیتی و ارتباط آن ها با انتخاب رشته تحصیلی ۵۷

۱. برنامه ریزی شغلی و تحصیلی بر مبنای شخصیت شناسی هالند ----- ۵۹
- ۱ - نوع وانگرا (اشیاگرا): ----- ۵۹
- ۲ - نوع جستجوگر (داده گرا) ----- ۶۱
- ۳ - نوع اجتماع (مرد گرا) ----- ۶۳
- ۴ - نوع قرارداد ----- ۶۵
- ۵ - نوع متهور (مردم) ----- ۶۷
- ۶ - نوع هنری (داده گرا و اشیاگرا) ----- ۶۹
- اجرای تست هالند ----- ۷۴
- ۲: برنامه ریزی شغلی و تحصیلی (بر مبنای تیپ شناسی، مایرز - بریگز) - ۸۳
- ۱- درون گرا (I) در مقابل برون گرا (E) ----- ۸۳
- ۲- شمی (شهودی) (N) در مقابل حسی (S) ----- ۸۴
- ۳- احساسی (F) در مقابل منطقی (T) ----- ۸۵
- ۴- ادراکی یا منعطف (P) در مقابل قضاوتی یا ساختارگرا (J) ----- ۸۵
- ۳: اهمیت هوش در انتخاب رشته و شغل ----- ۱۰۰
- هوش های چندگانه گاردنر ----- ۱۰۰
- مشاغل متناسب با هوش های ۹ گانه ----- ۱۰۹

خودارزیابی هوش‌های چندگانه ----- ۱۱۱

فصل ۴: معرفی شاخه‌ها و رشته‌های تحصیلی در دوره دوم متوسطه ۱۱۹

شاخه‌های تحصیلی ----- ۱۱۹

شاخه نظری ----- ۱۲۱

رشته ریاضی فیزیک ----- ۱۲۱

این رشته به چه استعداد و توانایی‌هایی نیاز دارد؟ ----- ۱۲۳

رشته‌های دانشگاهی رشته ریاضی فیزیک کدام‌اند؟ ----- ۱۲۵

رشته علوم تجربی ----- ۱۲۶

دروس رشته تجربی ----- ۱۲۷

این رشته به چه استعداد و توانایی‌هایی نیاز دارد؟ ----- ۱۳۰

رشته‌های دانشگاهی علوم تجربی کدام‌اند؟ ----- ۱۳۰

رشته علوم انسانی ----- ۱۳۲

دروس رشته انسانی ----- ۱۳۴

این رشته به چه استعداد و توانایی‌هایی نیاز دارد؟ ----- ۱۳۶

رشته‌های دانشگاهی رشته ادبیات و علوم انسانی ----- ۱۳۶

رشته علوم و معارف اسلامی ----- ۱۳۸

این رشته به چه استعداد و توانایی‌هایی نیاز دارد؟ ----- ۱۴۰

شاخه فنی و حرفه‌ای ----- ۱۴۶

رشته‌های شاخه فنی و حرفه‌ای ----- ۱۵۴

ادامه تحصیل در رشته‌های فنی حرفه‌ای ----- ۱۵۷

شاخه کاردانش ----- ۱۶۰

مزایای رشته کاردانش ----- ۱۶۲

۱۶۵ ----- رشته های شاخه کار و دانش

۱۷۶ ----- رشته های پردرآمد شاخه کاردانش کدام اند؟

۱۷۷ ----- پیوست ها

پیوست (۱) : ورود به سایت همگام هدایت تحصیلی پایه نهم ----- ۱۷۷

پیوست (۲) : آزمون های توانایی و رغبت سنج برای دانش آموزان ----- ۱۷۹

پیوست (۳) : تکمیل فرم اولویت در سایت همگام برای دانش آموزان ----- ۱۸۳

پیوست (۴) : اسمای تکمیل نظر دبیران در سایت همگام ----- ۱۸۶

پیوست (۵) : تکمیل فرم اولویت در سایت همگام برای مشاور و والدین ----- ۱۹۰

پیوست (۶) : ثبت رمز عبور معلمان ----- ۱۹۲

پیوست (۷) : تغییر و دریافت رمز برای تمام معلمان یا دانش آموزان ----- ۱۹۴

پیوست (۸) : افزودن لیست مدارس و دانش آموزان به یک مشاور خاص ----- ۱۹۶

پیوست (۹) : گزارش گیری ----- ۱۹۸

۱۹۹ ----- منابع و مآخذ

مقدمه

شاید بتوان گفت انتخاب رشته پایه نهم مهم‌ترین تصمیم یک دانش‌آموز در طول تحصیلش است بنابراین تمامی دانش‌آموزان پایه نهم برای انتخاب رشته در این مرحله نیاز به مشاوره و انتخاب مسیر درست یا همان هدایت تحصیلی دارند.

هدایت تحصیلی در دوره متوسطه، یعنی هدایت دانش‌آموزان به مناسب‌ترین شاخه یا رشته تحصیلی بر اساس استعداد، و علاقه آنان و سایر شرایط خانوادگی و محیطی.

بنابراین هدف اصلی هدایت تحصیلی رساندن دانش‌آموزان به سطحی از دانش است که خودشان بتوانند به صورت کاملاً آگاهانه و ارادانه با توجه به استعدادها توانایی‌ها و رغبت‌های خویش و همچنین ظرفیت‌ها و محدودیت‌های محیطی، آزادانه بهترین رشته را انتخاب کنند.

بهترین رشته تحصیلی برای تمام افراد یکسان نیست. بسیار پیش آمده است که دانش‌آموزی با توجه به توانایی‌های خود در رشته‌ای دانشگاهی که در اذهان عمومی بهترین رشته بوده پذیرفته شده اما به دلیل نداشتن علاقه

(رغبت) آن را رها کرد.

اما هدایت تحصیلی درست با توجه به تمام جنبه ها (رغبت و علاقه، استعداد و توانایی، نمرات درسی و ...) بهترین رشته را به دانش آموز پیشنهاد می دهد.

آمارها نشان می دهد تنها درصد پایینی از دانش آموزان در رشته موردعلاقه و با توانایی موردنیاز آن رشته درس می خوانند و این امر اهمیت هدایت تحصیلی در سال نهم را به خوبی نشان می دهد.

دانش آموزان پایه نهم پر از انرژی، خلاقیت و استعدادهای نهفته هستند که باید هر کدام را این توانایی ها و استعدادهای را کشف کرده و با اهمیت دانست و او را در پی آن توانایی و استعداد تشویق کرد و راه درست و انتخاب صحیح را نشان داد.

اهمیت دیگر هدایت تحصیلی درست آن است که موجب توزیع دانش آموزان به رشته های مختلف تحصیلی در دبیرستان و دانشگاه ها بر اساس ویژگی های فردی و نیازهای شغلی جامعه به طوری صحیح می شود که این امر از هدر رفتن سرمایه های ملی کشور، افزایش روز فزون بیکاری، اتلاف فرصت ها و در نهایت از تورم یا کمبود در برخی رشته های تحصیلی و ایجاد مشکلات شغلی می کاهد.

هدایت تحصیلی درست موجب بازدهی و کارآمدی بیشتر نظام آموزشی، افزایش پیشرفت و کاهش افت تحصیلی، تقلیل مشکلات رفتاری دانش آموزان، افزایش رضایت دانش آموزان و اولیا و افزایش اعتماد به نفس

دانش‌آموزان می‌شود.

ظرفیت‌ها برای پذیرش در رشته‌های گوناگون در مناطق مختلف متفاوت است، برای مثال اگر در منطقه‌ای ظرفیت پذیرش در رشته ریاضی ۴۰۰ نفر باشد، این ظرفیت با توجه به عملکرد تحصیلی و داده‌های دانش‌آموزی بررسی خواهد شد.

هم‌اکنون رشته تجربی بیشترین طرفدار را در میان دانش‌آموزان دارد به‌گونه‌ای که بیش از نیم از شرکت‌کنندگان در کنکور در رشته تجربی شرکت می‌کنند. تعداد شرکت‌کنندگان هر یک از رشته‌ها در سال ۹۸ بدین قرار است:

گروه درسی	تعداد شرکت‌کنندگان
علوم ریاضی و فنی	۱۶۱ هزار و ۲۲۱ نفر
علوم تجربی	۶۶۳ هزار و ۲۳۶ نفر
علوم انسانی	۱۸۱ هزار و ۱۲۱ نفر
هنر	۲۵ هزار و ۱۲۵ نفر
زبان	۷۸ هزار و ۵۸۵ نفر

بنابراین، خانواده‌ها و دانش‌آموزان هنگام انتخاب رشته علاوه بر توجه به نمرات درسی و علاقه دانش‌آموز، وضعیت شغلی و بازار کار رشته انتخابی را در سال‌های آینده در نظر بگیرند.

در این کتاب سعی شده است همه آنچه که مشاوران باید بدانند و به دانش آموزان منتقل کنند یا برای هدایت تحصیلی آنان به کارگیرند آورده شده است و از زیاده‌گویی و رفتن به حاشیه‌های غیر کاربردی پرهیز شده است. در فصل اول به ۶ مؤلفه هدایت تحصیلی پرداخته شده است که اکثر مشاوران کم و بیش با آن آشنایی دارند.

در فصل دوم درباره انتخاب رشته، شرایط و عوامل مؤثر بر آن پرداختیم. اما فصل سوم یک فصل کاربردی و مهم است که از منابع معتبر و مهم استخراج شده است. آن خودشناسی و شخصیت‌شناسی در قالب سه نظریه مایزربريگز، هلند گارنر است. در هر سه مورد روش خودارزیابی گام‌به‌گام توضیح داده شده است که دانش‌آموز به راحتی و با علاقه و سرگرمی می‌تواند آن‌ها را اجرا کند. به همکاران مشاور پیشنهاد می‌شود که این آزمون‌ها را هم خود اجرا کنند و هم به دانش‌آموزان آموزش دهند که تأثیر زیادی در خودشناسی و انتخاب درست رشته را شغل دارد.

در فصل چهارم هم معرفی شاخه‌ها و رشته‌های متوسطه دوم آورده شده است که سؤال روز دانش‌آموزان پایه نهم است.

به دلیل عدم وجود یک منبع یکپارچه و نیز احتمال تغییراتی در برنامه‌های وزارتی در هدایت تحصیلی، این کتاب دارای نواقص و اشکالاتی خواهد بود که به یاری همکاران عزیز در چاپ‌های بعدی برطرف خواهد شد.

عباس زیوری - سید محمدرضا حسینی

تابستان ۱۳۹۸